

УДК: 908:008 (477.51)

М. П. Харчук,

*дійсний член Української академії наук,
почесний громадянин міста Ніжина,
вул. Семашка, 13, м. Київ, 03142, Україна*

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Із глибин обпалених століть
явився нам із сонця і роси
Унежен – сад у чарах верховіть,
наш ніжний град у золоті краси.
Понад Остром, де верби в синій млі і
тиша обнімає береги,
як діамант поліської землі,
наш ніжний град іскриться навкруги.

Анатолій Шкуліна

Анотація. У статті проаналізовано культурну, духовну та історичну спадщину міста Ніжина, перелічено пам'ятки архітектури та культури. Названо дванадцять див міста.

Автором запропоновано першочергові завдання щодо поліпшення інфраструктури міста Ніжина, перераховані вільні земельні ділянки, резерви інженерної інфраструктури. Відзначено великий інтелектуальний та професійний потенціал міста, вигідне транспортне сполучення, географічне розташування, що сприяє потенційній інвестиційній привабливості Ніжина.

Ключові слова: *Ніжин, пам'ятки архітектури, потенціал міста, культура, інвестиційна привабливість, міська інфраструктура*

Ніжин – місто, в якому хочеться жити і працювати. Це – історичне, культурне, освітнє, релігійне і торгове місто на Поліссі, і водночас воно державного та європейського значення. Ніжин – одне із стародавніх міст України, яке може похвалитися більш ніж тисячолітньою історією.

Це – одне з небагатьох міст, яке зберегло багато в чому планування та забудову XVII–XVIII століть і характерні ознаки свого історичного минулого, має вигідне територіальне розташування та розгалужене транспортне сполучення (автомобільне, залізничне, має свій аеродром) з регіонами держави, багатьма країнами СНД та Європи.

Промислова продукція підприємств (їх 13) експортувалась у 12 країн світу та Європи, культурні зв'язки налагоджені з багатьма країнами Східної та Центральної Європи.

У Ніжині із населенням 75 тисяч чоловік на площі 43 кв. км нараховується близько 300 давніх будівель та пам'яток, з яких 70 мають велику культурну та історичну цінність.

Тому ведуться відповідні роботи щодо організації та створення історико – культурного заповідника «Ніжин стародавній». Листом № 137/ 11-03 від 13.03.1996 р. заступник голови Держкомтуризму України Ю.М. Шумейко повідомив, що Ніжин включено до системи маршрутів «Намисто Славутича».

Ніжин розташований на березі тихоплинної річки Остер на відстані 128 км від столиці України – Києва та 90 км від обласного центру – м. Чернігова.

Діють вищі навчальні заклади, зокрема: Ніжинський державний педагогічний університет імені М.В. Гоголя, якому більше 200 років, його започатковано від Гімназії вищих наук князя Безбородька; Агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів та природокористування; Ніжинський факультет Київського інституту економіки та бізнесу; Навчально-консультативний центр Університету сучасних знань Національної академії педагогічних наук України.

Отже, місто відоме як один із центрів освіти.

Середню спеціальну освіту здобувають у навчальних закладах міста: агротехнічному коледжі, Ніжинському медичному коледжі Чернігівської обласної ради, училищі культури та мистецтв імені М. Заньковецької.

Середню професійну освіту діти отримують у професійних навчальних закладах міста: агротехнічному ліцеї, професійно-технічному училищі побуту № 2. Загальну середню освіту забезпечують у 17 загальноосвітніх школах та Ніжинський обласний педагогічний ліцей Чернігівської обласної ради на базі Ніжинського державного університету імені М.В. Гоголя.

Восьмий десяток років радує глядачів Державний академічний драматичний театр імені М. Коцюбинського, де працюють заслужений артист України та народна артистка України.

Вісім спеціалізованих музеїв та Ніжинський краєзнавчий музей імені І. Спаського пропонують відвідувачам експозиції про історичне минуле та сучасне місто.

В історію міста назавжди вписані славетні та відомі імена видатних діячів освіти, культури, які тут народилися, вчилися, працювали або відвідували Ніжин, зокрема М.В. Гоголь, М.К. Занько-

велька, Т.Г. Шевченко, М.І. Глінка, Е.П. Гребінка, М.С. Самокиш, Л.І. Глібов. Місто відвідували М.В. Ломоносов, О.С. Грибоєдов, Марко Вовчок, О.С. Пушкін. Перший мореплавець кругосвітньої подорожі народився в Ніжині, започаткував та створив океанологію – Ю.Ф. Лисянський.

Головний конструктор перших космічних кораблів академік С. П. Корольов прославив Ніжин, де проживав у дитячі роки.

Високий інтелектуальний потенціал міста, у галузі освіти, науки та науково-практичної діяльності працюють понад 200 кандидатів наук, близько 20 докторів наук, професорів, п'ять магістрів державного управління, два академіки.

Ніжин – це місто трударів, молоді та студентів.

Понад 400 років тому отримав Магдебурзьке право на самоврядування. У давнину Ніжин був одним із найбільших в Україні центрів ремісничого ювелірного виробництва.

Кілька десятків пам'ятників діячам культури, літератури, історії та героям війн розташовані на території міста. Першим в Україні споруджено в Ніжині пам'ятник М. В. Гоголю у сквері, що названий його ім'ям. Радує постать першої народної артистки України М. К. Заньковецької на постаменті у сквері її імені. У центральному міському парку імені Т.Г. Шевченка відкрито пам'ятник автору «Кобзаря». Увіковічені герої, що здобували Перемогу у Другій світовій війні та проявили героїзм у далекому Афганістані. Споруджено понад десяток років тому перший в Україні пам'ятник Огірку, що давно є візитівкою тисячолітнього Ніжина.

У місті надзвичайно розвинуті культура та мистецтво. Про ніжинських танцюристів та вокалістів (як дорослих, так і юних) знають далеко за межами держави у країнах СНД та ближнього зарубіжжя. Успішно працює в Ніжині банківська система, розвинута внутрішня автотранспортна мережа на 16 маршрутах.

Спортсмени Ніжина з багатьох видів спорту – призери та чемпіони України, Європи, світу.

Ніжин був і залишається торговим містом. Відомими найбільшими і знаними були Всеїдний, Троїцький та Покровський ярмарки. Останній більше 10 років як відновлений і має державний рівень. У духовній сфері Ніжин – надзвичайний край. Велика гама духовних скарбниць. Діють 13 церков, два монастирі (жіночий та чоловічий), 18 конфесій, 37 релігійних громад.

Таблиця 1

Перелік пам'яток архітектури м. Ніжина, що включені у Державний реєстр і мають охоронний номер згідно постанови Ради Міністрів України від 24 серпня 1963 року № 970 (п.п. 80-89) та від 06 вересня 1979 року № 442 (п. п. 90-92):

№ п.п.	Найменування	Рік спорудження	Адреса
1	2	3	4
80	Миколаївський собор	1668	вул. Батюка, 16
81	Введенський собор	1778	вул. Овдіївська, 46

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4
82	Ліцей	1805	вул. Крапив'янського
83	Грецька Всіхсвятська церква	XVIIIст.	вул. Гребінки, 19
84	Грецька Михайлівська церква	1714–1731	-//-
85	Троїцька церква	1733	-//-
86	Свято-Покровська церква	1757	вул. Покровська, 23
87	Благовіщенський собор	1716	вул. Яворського, 14
88	Іванівська церква	XVIIIст.	вул. Гоголя, 4
89	Купецький будинок	XVIIIст.	вул. Гребінки, 21
90	Миколаївський храм Свято-Покровської церкви	1743	вул. Покровська, 23
91	Спасо-Преображенська церква	1757	вул. Московська
92	Житловий будинок	XVIIIст.	вул. Студентська, 2

Духовною перлиною вважається Благовіщенський собор, збудований на кошти мецената, митрополита Стефана Яворського, як пам'ятник на честь перемоги над шведами під Полтавою. При соборі розташувався чоловічий монастир (нині відновлений). Митрополит мріяв заснувати при монастирі колегію вчених монахів, тому що монастир певний період був центром просвітництва та культури й духовності.

Архітектурним єдиним комплексом стали Грецькі храми, де в XVIII столітті було відкрито грецьку школу. А пізніше – грецьке училище. В Ніжині діє єдиний в Україні музей поштової станції, що знаходиться в одній із будівель комплексу і гостинно приймає відвідувачів. Загалом комплекс будівель поштової станції потребує відновлення та реставрації.

Потребують завершення реставрації також: Миколаївський храм Свято-Покровської церкви, Спасо-Преображенська церква, Церква Іоанна Богослова, Благовіщенський собор, Греко-Михайлівська церква, Троїцька церква.

Велика інвестиційна привабливість Ніжина. Вигідне транспортне сполучення, щодоби до столиці курсує 20 електропотягів. Вигідне географічне розташування, великий інтелектуальний потенціал професіоналів (робітників, інженерно-технічних працівників).

Невикористані виробничі потужності діючих промислових підприємств (НВК «Прогрес», ТОВ «Завод Ніжинсільмаш», ТОВ «Ніжинський мехзавод», «Ніжинський центральний ремонтний завод»).

Нааявність вільних ресурсів інженерної інфраструктури: електроенергія – 10 мегават, природний газ – 10 млн м³/рік, водопостачання – 6,0 тисяч м³/добу, водовідведення – 6 тисяч м³/добу.

Є вільні земельні ділянки під забудову нових підприємств:

– 6,4 га на вул. Носівський шлях, № 33 в промисловій зоні із 100% інженерного забезпечення, транспортним автомобільним сполученням;

– 2,2 га із нерухомістю на вул. Носівський шлях, № 54, а в промисловій зоні із 100% інженерного забезпечення, транспортним автомобільним сполученням;

– площею 5,2 га на вул. Космонавтів (колишній цегельний завод № 2) із наявністю електромереж, залізної колії, транспортним автомобільним сполученням;

– площею 8,55 га на вул. Прилуцька (колишня база УНР) із забезпеченням електроенергією, автомобільним сполученням та відновленням залізничної колії;

– площею 3,0 га за територією ТОВ «КБГ ФУДС Ніжин» на вул. Носівський шлях;

– кілька вільних земельних ділянок меншою площею згідно з генпланом міста.

Першочергові найголовніші завдання по Ніжину:

- збільшення надходжень до міського бюджету,
- завантаження потужностей діючих підприємств,
- спорудження нових підприємств,
- спорудження соціального житла,
- забезпечення повного працевлаштування жителів міста,
- завершення реставрації пам'яток архітектури,
- відкриття та організація історико-культурного заповідника,
- відновлення роботи:
 - швейної фабрики,
 - фабрики художніх виробів,
 - ТОВ «КБГ ФУДС Ніжин на вул. Носівський шлях».

Необхідні інвестиції в розвиток Ніжина:

- завершення реставрації пам'яток архітектури;
- реконструкція центральної площі та вулиць стародавньої частини міста;
 - спорудження соціального житла;
 - реконструкція бульвару ім. Т.Г. Шевченка;
 - спорудження бібліотеки Державному університету імені М. В. Гоголя.

Реконструкція скверів: ім. Гоголя, ім. Б. Хмельницького, ім. Люби Губіної, ім. Лисянського.

Спорудження мототраси на вул. Носівський шлях, №35, на земельній ділянці площею 3,8 га;

- спорудження велотраси;
- спорудження будівлі дитячої бібліотеки;
- спорудження пам'ятника засновнику і меценату міської лікарні Миколі Петровичу Галицькому ;
- реконструкція навчального корпусу училища культури та мистецтв;

- капремонт вулиці ім. Коцюбинського та вулиці імені Пушкіна;
- завершення реконструкції навчального корпусу агротехнічного інституту;
- реконструкція та прибудова клубу школи «Ритм» на вул. Гоголя;
- реконструкція музею ім. М. К. Заньковецької;
- реставрація комплексу «Поштова станція»;
- завершення реконструкції 1-ої та 2-ої черг скверу «Театральний»;
- реконструкція корпусів медичного коледжу та будівництво гуртожитку для його студентів;
- спорудження легкоатлетичного манежу;
- спорудження сміттєпереробного заводу.

Тисячолітнє місто дуже красиве і неповторне в будь-яку пору року. Ніжин чекає туристів, щоб продемонструвати своє минуле, історичну і сучасну велич. Чекає інвесторів для сприяння його розвитку, де є надзвичайні можливості.

Приїздіть у Ніжин – вас зустрінуть тут гостинно, тому що Ніжин – місто духовності.

Дванадцять чудес Ніжина

1. **Всесвітньо** відомий Гоголівський університет, якому понад 200 років.
2. **Драматичний** театр та неповторна зворушлива професійна гра театральної трупі, що зачаровує глядача.
3. **Велика** насиченість торгівельною мережею: 6 супермаркетів, 7 міні-ринків, 2 великих ринки (центральный та комунальний).
4. **Незрівнянна** природна аура та особливе духовне середовище в місті.
5. **Важко** знайти ще аналогічне місто, де так розвинута вокальна, танцювальна культура та образотворче мистецтво, спорт.
6. **Цілодобово** безперервний транспортний зв'язок із столицею.
7. **Знаний** далеко за межами країни і на других континентах ніжинський огірок.
8. **Велика** кількість пам'яток історії, культури, архітектури.
9. **Велика** інвестиційна можливість та привабливість (вільні земельні ділянки, резерви інженерної інфраструктури).
10. **Ніжин** – багатонаціональне місто. В тисячолітньому місті проживають представники більше 25-ти національностей. Особливо активні та багато зробили і роблять для розвитку його громади: Грецька, Асирійська, Польська, Єврейська.
11. **Велика** кількість (16) хореографічних та хороших колективів (дитячих та дорослих) – переможців обласних, всеукраїнських, міжнародних, європейських фестивалів.
12. Всесвітньо відомі хореографічні колективи і хори:
 - «Ритм»;
 - «Сяйво»;
 - «Світич»;
 - «Червона калина»;
 - «Чиста криниця»;
 - «Поліська веселка» та інші.

Список використаних джерел

1. Г. В. Самойленко (доктор іст. н., професор), «Ніжин мій».
2. Ю. Ю. Власовець «Покоління переможців», 1945–2010.
3. Православний церковний календар. 2014 р.
4. Постанова Ради Міністрів України від 24 серпня 1963 р. № 970 (п. п. 80–89).
5. Постанова Ради Міністрів України від 06 вересня 1979 р. № 442 (п.п. 90–92).

Михаил Афанасьевич Харчук,
действительный член Украинской академии наук,
почетный гражданин города Нежина,
ул. Семашко, 13, г. Киев, 03142, Украина

Управление инвестиционной деятельностью на региональном уровне в условиях децентрализации

Аннотация: В статье проанализировано культурное, духовное, историческое наследие города Нежина, пересчитаны памятники архитектуры и культуры. Названо двенадцать чудес города.

Автором предлагаются первоочередные задачи по улучшению инфраструктуры города Нежина, указаны свободные земельные участки, резервы инженерной инфраструктуры. Отмечен большой интеллектуальный и профессиональный потенциал города, выгодное транспортное сообщение, географическое расположение, что способствует потенциальной инвестиционной привлекательности города.

Ключевые слова: *Нежин, памятники архитектуры, потенциал города, культура, инвестиционная привлекательность, городская инфраструктура*

Michael Kharchuk,
Valid member of the Ukrainian Academy of Sciences,
Honorary citizen of the city of Nizhyn
Str. Semashka, 13, Kyiv, 03142, Ukraine

Upravlinna institutional investment in the regional rivini in the mind of decentralization

Abstrakt: The article analyzes the cultural, spiritual and historical heritage of the city of Nizhyn. A list of monuments and historical sights is given. Also ten wonders of the city are mentioned.

The author suggests some ways to improve the infrastructure of the city of Nezhin, lists the available land and engineering infrastructure reserves. The great intellectual and professional potential of the city, as well as a favorable transport connections and geographical location are noted. All these factors contribute to the potential investment attractiveness of the city of Nizhyn.

Keywords: *Nizhyn, monuments and historical sights, potential of the city, culture, investment attractiveness, urban infrastructure*

Стаття до редакції журналу надійшла: 12.11.2017 р.